

Slezská univerzita v Opavě
Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné

PERSONALISTIKA

13. přednáška

**Odpovědnost za škodu - postup
personálního útvaru**

Tematické zaměření dnešní přednášky

- Obecná odpovědnost zaměstnanců.
- Odpovědnost za nesplnění povinností k odvrácení škody.
- Odpovědnost za schodek, ztrátu svěřených předmětů, za škodu vyrobením zmetku.
- Škodní komise.
- Obecná odpovědnost zaměstnavatelů.

Odpovědnost zaměstnance za škodu

Vznik škody na straně zaměstnavatele.

Škodu lze zpravidla charakterizovat jako majetkovou újmu, vyčíslitelnou v penězích.

Rozlišujeme: – **škodu skutečnou**
– a **škodu jinou**

– **Škoda skutečná** – je v penězích vyjádřená částka, o kterou se majetek zaměstnavatele zmenšil v důsledku škody způsobené zaměstnancem (např. zničení věci zaměstnancem).

Odpovědnost zaměstnance za škodu

- **Škoda jiná** (ušlý zisk) – představuje to, oč se majetek zaměstnavatele v důsledku škodné události nezvětšil, ačkoliv by jinak toto zvýšení majetku mohlo být očekáváno.
- Rozlišení skutečné škody a ušlého zisku je důležité pro určení **výše náhrady škody**, protože v převážně většině případů se hradí pouze škoda skutečná.

Odpovědnost zaměstnance za škodu

Porušení povinností zaměstnancem při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.

Plněním pracovních úkolů je:

- výkon pracovních povinností vyplývajících z pracovního poměru a z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr;
- jiná činnost vykonávaná na příkaz zaměstnavatele;
- a činnost, která je předmětem pracovní cesty.

Odpovědnost zaměstnance za škodu

Zahrnuje také:

- vyšetření u poskytovatele pracovně-lékařských služeb prováděné na příkaz zaměstnavatele nebo vyšetření v souvislosti s noční prací,
- ošetření při první pomoci a cesta tam a zpět či školení organizované zaměstnavatelem nebo odborovou organizací, kterým se sleduje zvyšování odborné připravenosti zaměstnanců.
- **Nezahrnuje však:** cestu do (ze) zaměstnání, stravování, ošetření, popřípadě vyšetření ve zdravot. zařízení.

Odpovědnost zaměstnance za škodu

- **Existence příčinné souvislosti mezi porušením povinností zaměstnancem a vznikem škody je takový stav, kdy porušení povinností zaměstnancem je příčinou vzniku škody na straně zaměstnavatele.**
- **Zaměstnanec odpovídá za škodu jen, pokud mu zaměstnavatel **prokáže zavinění.****
- **Zaměstnanec tedy není povinen dokázat, že škodu nezavinil, neboť důkazní břemeno spočívá na zaměstnavateli, s výjimkou schodku na svěřených hodnotách.**

Odpovědnost zaměstnance za škodu

- Zaměstnanec odpovídá i za škodu, kterou způsobil **úmyslným jednáním** proti dobrým mravům, za škodu způsobenou ve stavu, do kterého se vlastní vinou uvedl (alkohol, drogy apod.) a kdy není schopen ovládat svoje jednání nebo posoudit jeho následky.
- Při obecné odpovědnosti je **zaměstnanec povinen nahradit** zaměstnavateli skutečnou škodu, a to v penězích, pokud škodu neodčiní uvedením v předešlý stav.

Odpovědnost zaměstnance za škodu

- Výše náhrady škody způsobené z nedbalosti (požadovaná na zaměstnanci) nesmí přesáhnout částku 4,5 násobku jeho průměrného měsíčního výdělku, dosahovaného před způsobením škody.
- Omezení 4,5 násobkem **neplatí při škodě způsobené úmyslně** zaměstnavatel může požadovat i náhradu jiné škody (např. ušlý zisk).
- Při společné odpovědnosti zaměstnanců za škodu je každý z nich **povinen** hradit poměrnou část škody podle míry svého zavinění.

Odpovědnost zaměstnance za škodu

- Byla-li škoda způsobena také porušením povinností ze strany zaměstnavatele, odpovědnost zaměstnance se poměrně omezí. **Zaměstnanec** je v takovém případě povinen hradit pouze poměrnou část škody, a to podle míry svého zavinění.
- Při určení výše škody na věci se vychází z ceny v době poškození.

Odpořědnost za nesplnění povinností k odvrácení škody

- **Zaměstnanci**, který nesplnil svoji povinnost k odvrácení škody, tedy nezakročil proti hrozící škodě, ani neupozornil nadřizeného vedoucího zaměstnance na hrozící škodu, může vzniknout povinnost, aby se podílel na úhradě vzniklé škody.
- **Zaměstnavatel** může po něm v tomto případě **požadovat**, aby přispěl k úhradě škody. Určitým specifikem této škody je, že se nejedná o povinnost hradit vzniklou škodu, ale pouze o povinnost přispět k úhradě vzniklé škody.

Odpovědnost za nesplnění povinností k odvrácení škody

- **Záleží na zaměstnavateli, zda tento příspěvek bude požadovat.** Přitom musí přihlížet k okolnostem, které bránily zaměstnanci splnit svoji povinnost a k významu škody pro zaměstnavatele.
- **Výše náhrady škody** v tomto případě odpovědnosti **nesmí přesáhnout částku trojnásobku průměrného měsíčního platu.** výdělku dotyčného zaměstnance.

Odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách

- Oproti obecné odpovědnosti za škodu **jde o zvýšenou a kvalifikovanou odpovědnost** u těch zaměstnanců, kterým se v souvislosti s jejich prací svěřují určité hodnoty k vyúčtování.
- Patří k nim hotovosti, ceniny, zboží, zásoby materiálu nebo jiné hodnoty, např. stravenky, vstupenky na kulturní představení, poštovní známky apod.
- Charakteristickým znakem těchto hodnot je jejich určení pro oběh a obrat a možnost osobní dispozice zaměstnance s nimi po celou dobu, po kterou mu byly svěřeny.

Odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách

- Hodnotami, na které **není možno uzavřít dohody o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování** právě pro nedostatek charakteristického znaku, jsou např. motorová vozidla, inventář provozních místností a kanceláří.
- U těchto hodnot půjde **vždy o obecnou odpovědnost.**
- **Za schodek na svěřených hodnotách, které je povinen vyúčtovat, odpovídá zaměstnanec** na základě **dohody o odpovědnosti** k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování.

Odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách

- **Bez této dohody nemůže být náhrada škody na hodnotách svěřených k vyúčtování uplatněna.** Dohoda o odpovědnosti musí splňovat všechny zákoníkem práce stanovené předpoklady.
- Především **musí být uzavřena písemně.** Dohodu může uzavřít zaměstnanec nejdříve v den, kdy dosáhne 18 let věku.
- Byla-li způsobilost zaměstnance k právní úkonům omezena nebo jí byl zbaven, nesmí za něj zástupce uzavřít dohodu o odpovědnosti.

Odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách

– Předpokladem účinnosti dohody o hmotné odpovědnosti je existence pracovního poměru zaměstnance.

Dohoda o odpovědnosti může být uzavřena:

- i s občanem, se kterým byla uzavřena dohoda o pracích konaných mimo pracovní poměr (DPČ, DPP);
- s jedním zaměstnancem (individuální odpovědnost)
- nebo může být v těchto dohodách se zaměstnanci současně ujednáno, že budou-li pracovat na pracovišti s více zaměstnanci, kteří uzavřeli dohodu o odpovědnosti, budou odpovídat za schodek společně (společná odpovědnost)...

...Přitom je nutno s každým členem odpovědného kolektivu uzavřít samostatnou smlouvu o odpovědnosti, nelze uzavírat dohody hromadné.

Od dohody o odpovědnosti může zaměstnanec odstoupit:

- vykonává-li jinou práci,
- je-li převáděn na jinou práci,
- převáděn na jiné pracoviště,
- překládán,
- pokud zaměstnavatel v době 15 kalendářních dnů od obdržení jeho písemného upozornění neodstraní závady v pracovních podmínkách, které brání řádnému hospodaření se svěřenými hodnotami,

Odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách

- **Při společné odpovědnosti** také v případě, jestliže na pracoviště je zařazen jiný zaměstnanec nebo ustanoven jiný vedoucí nebo jeho zástupce.
- **Odstoupit od smlouvy** musí zaměstnanec **písemně**. Dohoda o odpovědnosti zaniká dnem skončení pracovního poměru dotyčného zaměstnance nebo dnem kdy bylo odstoupení od této dohody doručeno zaměstnavateli, není-li v odstoupení od této dohody uveden den pozdější.

Rozsah náhrady škody

- Zaměstnanec, který odpovídá za schodek, je povinen nahradit schodek v plné výši, tedy bez omezení.
- Jiná je situace při společné odpovědnosti. Při společné odpovědnosti se jednotlivým zaměstnancům určí **podíl náhrady podle poměru jejich hrubých výdělků**, přičemž výdělek jejich vedoucího zaměstnance a jeho zástupce se započítává ve dvojnásobné výši.

Rozsah náhrady škody při společné odpovědnosti

- Podíl náhrady jednotlivých zaměstnanců (s výjimkou vedoucího a jeho zástupce) **nesmí přesáhnout částku, rovnající se jejich průměrnému měsíčnímu výdělku před vznikem škody.**
- Jestliže se neuhradí takto určenými podíly celá škoda, jsou **povinni zbytek uhradit vedoucí a jeho zástupce** podle poměru svých dosažených hrubých výdělků.

Odpovědnost za ztrátu svěřených věcí

Ke vzniku odpovědnosti za ztrátu svěřených věcí musí být splněny tyto předpoklady:

- **písemné potvrzení o převzetí svěřené věci**, musí se jednat o takové předměty, které zaměstnanec sám výlučně používá a má možnost zabezpečit jejich ochranu.
 - jde o nástroje, ochranné pracovní prostředky a jiné podobné předměty (např. kalkulačky, přenosné PC...),
- nastala **škoda** ve formě ztráty svěřené věci,
- **zavinění**, které se předpokládá, zaměstnavatel neprokazuje.

Odpovědnost za ztrátu svěřených věcí

- Zaměstnanec se této odpovědnosti zproští zcela nebo zčásti, jestliže prokáže, že ztráta vznikla zcela nebo zčásti bez jeho zavinění.
- Věci, jejichž cena převyšuje 50 000 Kč, smí být zaměstnanci **svěřeny jen na základě dohody o odpovědnosti za ztrátu svěřených věcí** (uzavřené písemně).
- Dohodu lze uzavřít **od věku 18 let** fyzické osoby.

Škodní komise

- projednává případy škod vzniklých na majetku v souvislosti s odpovědností zaměstnanců za tyto škody a případy škod na věcech zaměstnanců vnesených a odložených na pracovištích.;
- má celopodnikovou působnost;
- postupuje při řešení škod dle příslušných ustanovení zákona č . 65/1965 Sb., zákoník práce v platném znění, nařízení vlády č. 108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce a některé další zákony v platném znění.
- **Výsledkem jednání škodní komise je doporučení k vypořádání vzniklých škod.**

Odpovědnost zaměstnavatele za škodu

- **Zaměstnavatel odpovídá** zaměstnanci za škodu, která mu vznikla při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním porušením právních povinností nebo úmyslným jednáním proti dobrým mravům.
- **Zaměstnavatel odpovídá rovněž za škodu**, kterou mu způsobili porušením právních povinností v rámci plnění pracovních úkolů zaměstnavatele **zaměstnanci jednající jeho jménem.**

Odpovědnost zaměstnavatele za škodu

- **Zaměstnavatel neodpovídá** zaměstnanci za škodu na dopravním prostředku, kterého použil při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním bez jeho souhlasu.
- **Zaměstnavatel odpovídá** za věcnou škodu, kterou utrpěl zaměstnanec při odvracení škody hrozící zaměstnavateli nebo nebezpečí hrozící životu nebo zdraví, jestliže škoda nevznikla úmyslným jednáním zaměstnance a zaměstnanec si počínal způsobem přiměřeným okolnostem. Ustanovení věty první se vztahuje i na účelně vynaložené náklady.

Odpovědnost zaměstnavatele za škodu

- **Zaměstnavatel neodpovídá za škodu**, která vznikne na nářadí, zařízeních a předmětech zaměstnance potřebných pro výkon práce, které použil bez jeho souhlasu.
- **Právo na náhradu škody má i zaměstnanec**, který takto odvracel nebezpečí hrozící životu nebo zdraví, jestliže by za škodu odpovídal zaměstnavatel.
- **Zaměstnavatel odpovídá** zaměstnanci za škodu na věcech, které se obvykle nosí do práce a které si zaměstnanec odložil při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním na místě k tomu určeném nebo obvyklém.

Odpořědnost zaměstnavatele za škodu

- **Právo na náhradu škody zanikne**, jestliže její vznik **neohlásí** zaměstnanec zaměstnavateli bez zbytečného odkladu, nejpozději **do 15 dnů** ode dne, kdy se o škodě dozvěděl.

Děkuji vám za pozornost a
přeji příjemný zbytek dne. 😊

